

NÄIN PÄÄSET MUKAAN MUOVIKASSISOPIMUKSEEN

12.2.2018

Sisältö

1. Mikä muovikassisopimus?
2. Pikaohje
3. Tarkemmat liittymisohjeet
4. Termit
5. Yhteydenotot
6. Hyödyllisiä linkkejä

MIKÄ MUOVIKASSISOPIMUS?

Suomessa pyritään vähentämään muovikassien ja -pussien käyttöä vapaaehtoisin toimin. Kaupan liitto teki vuonna 2016 ympäristöministeriön kanssa sopimuksen, jonka tarkoituksena on vähentää muovikassien kulutusta. Kauppa haluaa olla mukana vähentämässä jätteiden syntyä sekä maa- ja vesialueiden roskaantumista.

Muovikassisopimuksen taustalla on EU-direktiivi, jonka tarkoituksena on vähentää muovijätteen syntymistä ja merten roskaantumista. Tavoitteena on, että vuoden 2025 loppuun mennessä muovikasseja kulutetaan enintään 40 kappaletta henkeä kohden vuodessa.

Miksi muovikasseja pyritään vähentämään vapaaehtoisesti sopimuksella eikä lainsäädännöllä?

Suomen muovikassisopimuksen taustalla on EU:n pakkausjätedirektiivi, jonka mukaisesti kussakin EU-maassa voidaan itsenäisesti päättää keinoista, joilla muovikassien kulutusta vähennetään. Suomessa kuluttajat käyttävät jo tällä hetkellä muovikasseja ja -pusseja järkevästi – komission selvityksen perusteella Suomi on yksi vähiten muovikasseja käyttävistä EU-maista. Suomessa onkin katsottu, että parhaaseen tulokseen meillä päästään vapaaehtoisin toimin. Kaupan liiton ja ympäristöministeriön 31.10.2016 allekirjoittamalla muovikassisopimuksella toteutetaan EU-direktiivin vaatimukset Suomessa. Sopimuksessa on sovittu keinoista, joilla vähittäiskauppa varmistaa, että direktiivin tavoitteet saavutetaan Suomessa.

Vuonna 2015 muuttuneen EU:n pakkausjätedirektiivin (2015/720/EU) tavoitteena on vähentää kevyiden muovisten kantokassien kulutusta ja merten roskaantumista. Lisäksi Suomessa merten roskaantumiseen pyritään puuttumaan myös valtioneuvoston hyväksymällä Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmalla vuosille 2016–2021. Ohjelmassa esitetään Itämeren roskaantumisen vähentämiseksi toimenpide-ehdotusten laatimista erityisesti muoviroskan vähentämiseksi.

Ketkä ovat sopimusosapuolia?

Sopimuksen osapuolet ovat ympäristöministeriö ja Kaupan liitto ry, joka edustaa sopimuksessa koko kaupan toimialaa. Sopimus on ympäristöministeriön ensimmäinen ns. Green Deal -sopimus, jossa sääntelyn sijaan direktiivin tavoitteisiin pyritään pääsemään yritysten vapaaehtoisin toimin.

Mikä on sopimuksen tavoite?

Sopimuksen tavoitteena on, että 31.12.2025 mennessä kevyiden muovikassien kulutus henkeä kohden ei ylitä 40:tä kappaletta vuodessa.

Mihin asti sopimus kestää ja miten sitä seurataan?

Sopimus on voimassa 31.12.2025 asti. Sopimusjärjestelmässä mukana olevat yritykset raportoivat sitoumuksensa tuloksista vuosittain [Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumusjärjestelmään](#). Jos vuodelle 2025 asetettujen tavoitteiden saavuttaminen vaikuttaa epätodennäköiseltä, ministeriö valmistelee ehdotukset muutoksista vuosille 2021–2025. Samalla sovitaan siitä, miten muutokset toteutetaan yhdessä sopimusosapuolten kanssa.

Mitkä muovikassit ja -pussit kuuluvat sopimuksen piiriin?

EU-direktiivin mukaisesti vähentämistavoite ei koske elintarvikkeiden irtomyynnissä tai hygienia syistä tarvittavia erittäin ohuita muovipusseja (eli ns. hedelmä- ja vihannespussit). Kaikkien muiden muovikassien ja -pussien käyttöä tulee vähentää.

Millainen hyväksytyyn toimenpidesitoumuksen tulee olla?

Kaupan alan yritys voi päättää itse omassa yhteiskuntasitoumuksessaan niistä toimista, joilla se aikoo vähentää muovikassien -ja pussien kulutusta. Sitoumuksen tulee sisältää toimia ainakin seuraavista asiakokonaisuuksista:

- asiakkaiden neuvonta- ja valistus kevyiden muovisten kantokassien kulutuksen vähentämiseksi ja roskaantumisen ehkäisemiseksi
- kevyiden muovisten kantokassien maksullisuuden varmistaminen
- luopuminen myyntipisteessä ohuiden muovisten kantokassien ilmaisesta jakelusta itsepalveluna.

PIKAOHJE

1. Tee toimenpidesitoumus muovikassien vähentämiseksi
2. Kun sitoumus on hyväksytty, ilmoita Kaupan liittoon (marja.ola@kauppa.fi)
3. Kaupan liitto ilmoittaa teille, kun olette mukana muovikassisopimusjärjestelmässä
4. Kerro vuosittain Kestävän kehityksen yhteiskuntasopimusjärjestelmän kautta sitoumuksenne tuloksista

TARKEMMAT OHJEET

1. Tee toimenpidesitoumus muovikassien vähentämiseksi [sitoumus2050.fi](#) -sivuilla. Ohje muovikassisitoumuksen tekoon löytyy [Kaupan liiton](#) sivujen alalaidasta. Ohjeesta löytyy valmiit tekstit sitoumukseen. Sitoumus2050-sivuston oma ohjeistus vaihe vaiheelta löytyy heidän [sivuiltaan](#).
2. Ilmoita Kaupan liittoon Marja Olalle (marja.ola@kauppa.fi), kun sitoumus on hyväksytty [sitoumus2050.fi](#) -sivustolle.

3. Kaupan liitto ilmoittaa teille, kun olette mukana muovikassisopimusjärjestelmässä. Saatte samalla käyttöönnne Kaupan liiton tuottamaa viestintämateriaalia sopimuksessa mukanaolosta viestintää varten. Kannattaa myös tutustua kestavakehitys.fi -sivuilla olevaan [materiaalipankkiin](#), josta löytyy mm. [viestintävinkit sitoutujalle](#).
4. Raportoi vuosittain
Kestävän kehityksen toimenpiteissä asetetaan aina tavoite ja sen etenemisestä laaditaan lyhyt raportti noin kerran vuodessa. Raportointi on helppoa ja nopeaa. Raportin voi luoda sitoumuksen sivulta kohdasta ”raportoi”. Tämä johtaa alkuperäiseen toimenpidesitoumuksen laatimislomakkeeseen, johon laaditaan myös raportti. Ohjeessa muovikassisitoumuksen tekoon on neuvottu myös raportointi.

TERMIT

Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksessa julkishallinto yhdessä muiden toimijoiden kanssa sitoutuu edistämään kestävästä kehitystä kaikessa työssään ja toiminnassaan. Keskeinen väline YK:n Kestävän kehityksen toimintaohjelman (Agenda2030) toteuttamisessa.

Sitoumus2050.fi -sivusto on valtioneuvoston kanslian hallinnoima verkkopalvelu, jossa organisaatiot, yritykset ja yksityiset henkilöt voivat antaa kestävästä kehityksen toimenpidesitoumuksia. Valmiit sitoumukset julkaistaan verkkopalvelussa. Vuosittainen raportointi sivuston kautta.

Toimenpidesitoumuksella / sitoumuksella kauppa sitoutuu toimiin muovikassien kulutuksen vähentämiseksi.

Toimenpiteistä ja niiden toteutustavoista yritys päättää itse. Toimenpiteisiin kuuluu ainakin seuraavat asiakokonaisuudet: neuvonta- ja valistus muovikassien kulutuksen vähentämiseksi ja roskaantumisen ehkäisemiseksi, muovikassien maksullisuuden varmistaminen sekä luopuminen kassalla olevien ohuiden muovipussien (ns. hevi-pussit) ilmaisesta jakelusta itsepalveluna. Lisäksi kauppa voi ideoida omia vapaaehtoisia toimenpiteitä, kuten kampanjoita, yhteistyötä hyväntekeväisyysjärjestöjen kanssa, vaihtoehtojen tarjoamista muovikasseille, henkilökunnan koulutusta, jne.

Green deal -sopimus on vapaaehtoinen sopimus valtion ja elinkeinoelämän välillä. Tavoitteena on yhdessä edistää kestävästä kehityksen tavoitteita. Sopimusta voidaan käyttää ohjauksena lainsäädännön asemesta. Vuonna 2016 solmittu muovikassisopimus on ympäristöministeriön ensimmäinen Green deal -sopimus.

Muovikassisopimus on ympäristöministeriön ja Kaupan liiton sopimus toimenpiteistä muovisten kantokassien kulutuksen vähentämiseksi. Sopimuksella pannaan täytäntöön EU:n pakkausjätedirektiivin (94/62/EY, muutettu direktiivillä (EU) 2015/720) jäsenmaita edellyttämät toimet muovikassien kulutuksen vähentämiseksi. Tavoitteena on, että vuodessa käytettäisiin enintään 40 kassia henkeä kohti vuoden 2025 loppuun mennessä.

Kassi-info.fi tarjoaa tietoa ja vinkkejä eri ostoskassivaihtoehdoista ja niiden ympäristövaikutuksista. Lähteenä on käytetty mm. Suomen ympäristökeskuksen Optikassi-tutkimusta (2009).

Kaupan liiton tehtävänä on kannustaa ja opastaa kaupan alan yrityksiä liittymään muovikassisopimukseen ja osallistumaan sopimusjärjestelmän käyttöönottoon. Kaupan liitto tukee kaupan alan neuvonta- ja valistuskampanjoita muovikassien kulutuksen vähentämiseksi, seuraa toimenpideohjelmaan liittyneiden yritysten muovikassien vähentämisvelvoitteiden toteutumista yhdessä tuottajavastuun valvontaviranomaisen kanssa sekä vastaa seurantaan liittyvien tietojen toimittamisesta ministeriölle.

Ympäristöministeriö arvioi 31.10.2019 mennessä sovittujen toimenpiteiden tehokkuutta muovikassien kulutuksen vähentämisessä ja roskaantumisen ehkäisemisessä. Jos arviointi osoittaa, että toteutuneet toimenpiteet eivät ole riittävän tehokkaita, ympäristöministeriö tarkastelee muita mahdollisia keinoja muovikassien kulutuksen vähentämiseksi. Lisäksi ympäristöministeriö tukee käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa neuvonta-, koulutus- ja kokeiluhankkeita ja niiden toteuttamista yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa. Ympäristöministeriö saa koosteen muovikassien vuosikulutuksesta kauppojen Rinki Oy:lle toimittamista muovikasseja koskevista vuosiraportoinneista.

Kestävä kehitys on maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisesti tapahtuvaa jatkuvaa ja ohjattua yhteiskunnallista muutosta, jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet. Tämä tarkoittaa myös, että ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon päätöksenteossa ja toiminnassa.

YHTEYDENOTOT

Marja Ola, Kaupan liitto, marja.ola@kauppa.fi, 050 383 7711

HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ

- [Sitoumus2050](#): sitoumukset, vuosittainen raportointi.
- [Kauppa.fi](#): muovikassisopimuksesta laajemmin. Sivun alalaidasta löytyy hyödyllinen linkkilista.
- [Kassi-info.fi](#): tutkimustietoa eri ostoskassivaihtoehdoista ja niiden ympäristövaikutuksista, lisätietoa, usein kysyttyä ja yritysten tekoja.
- [Kestavakehitys.fi](#): tietoa yhteiskuntasitoumuksesta sekä materiaalipankki sitoumuksen viestinnän tueksi